

Stajerc" izhaja vsaki pesek datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in tist. leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se račun naračnino z ozirom na visokost poštnine. Naračnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnstvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje Stev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 28.

V Ptuju v nedeljo dne 14. julija 1907.

VIII. letnik.

Prazne besede.

Vi, ki ne poznate kmetijskega življenja, ki živite v razkošju svojih palač in uživajte plodove dela, ki vam je bilo vedno tujo, — in vi, ki sedite pri zeleni mizi ter jahate svoje paragrafe brez osira na življenje in življenske potrebe, — in vi, ki niste kmetje, delavci, obrtniki, predstavljanje si sledeči položaj: — Kakor večkrat preje pobila je nevmisljena toča tudi lansko leto Halalskom vse vinograde. Preje že, pred leti, je mrtva trtna uš vse nade in zadnje svoje krvave kaparje so vtaknili kmetje v šive vinograde, da jih zboljšajo z novimi nasadi. Lani pa je bila brezsrčna usoda v eni uri vse v tla in — kmet je stal ob uničenih vinogradih in vil roke za ni vedel, kako bode zamašil nedolžni svoji želi lačna usta. A zopet se je kmet vzdignil zopet je napel vse moči in zopet je poskušal khati. Vse je kazalo dobro; mrz je vinogradom kose precej škodoval, ali vendar je bilo upanje na dobro trgatve veliko. Grozd je bil lepo razvit. Kakrat pa pride črni oblaček, vsaka minuta pojoja večji, beli bliaki švigajo po zraku, votlo črni gromenje in toča bije, kakor božja šiba, bje brez vamiljenja, bje in bje in uniči v pol nade izstradanega kmeta. . . Kako otroke rediti, tri kako davke plačati, kako živeti? . .

To je slika In takih slučajev bi popisali lahko brez števila. Ne samo v vinogradih, — v živinoreji, na travnikih in poljih, v gozdu in na njivi se kaže ta grozna usoda kmetijskega črnina! In v ozadju prihaja grozna pošast s bočnimi rokami — lakota! . .

V tem hipu pa prihajajo gospodje, ki so jih kmeti odposlali v državni zbor, da kujejo zakone — kmetu v prid. Prihajajo poslanci in Ptuj porabi vse svoje moči, da postane kakšni pravski trgovec komercialni svetnik ali da dobil bogata učiteljica poštarsko službo, — Ježovnik in Boblek pa interpellirata ministra zaradi nemilih uradnikov, — Grafenauer se obnaša kot pokorni sluga duhovščine in klerikalni poslanci plešejo po piščalki sebičnih kaplanov. . .

Fraze, prazne besede, prazna pena na mesto — dela! Človek bi lahko obupal, ko zasleduje to prazno besedičenje ali pa bi proklinjal, da onemogoči neizobrazba vsak napredek. . . Fraze, prazne besede! O "slovanski vzajemnosti" kričijo, svojega slovenskega kmeta pa pustijo strahotiti! O "majki Slaviji" pojejo, kmet pa naj živi "živio", ko mu kruli zelodec in ga kliče žit. . . Fraze, prazna pena! Časa ni, da bi se brigali za jezik, v katerem naj si pripovedujemo svojo revščino! Napolnite kmetu denarnico, nallačite mu gospodarska poslopja, odženite špekulatorja od njegove hiše in — potem vam bode zadovoljno pel: "naprej zastava Slava". . .

Zdaj pa ne potrebuje naš kmet lepih pesni, temveč — denarja! Zdaj ne potrebuje praznih besedi, temveč — gospodarskega dela! To je nazor, ki ga mi naprednjaki vedno ponarjavamo in ki nas dela nepremagljive! Delo je vir vsega! In zato — proč s frazo, proč s prazno besedo, proč z nemarno politiko!

Ne samo po naših vinogradih, po vse m našem gospodarstvu bje toča! Ne samo po naših poljih je slaba žetev, temveč tudi

v duši ljudstva! Zato odnehajmo od praznega besedičanja; — stisnimo zobe skupaj, ne obupajmo in ne podajmo se in — prazni frazerji bodo izginiti, političarji se bodo izgubili, — mi pa bodedo prisilili vlado, državo, deželo in celi svet, da nam dajo, kar je naše. . .

Politični pregled.

Politični položaj ne dopušča še nikakršnega upanja, da bi se zboljšalo stanje ljudstva. Pomislimo le to: od vseh strani prihajajo poročila o toči, povodnji, slabi žetvi, — v zbornici pa se gospodje poslanci prepirajo v 9 jeziki. Ja, 9 jeziki; namško, češko, poljsko, rusinsko, hrvaško, slovensko, srbsko, italijansko in rusko. Ruskega doslej še nismo čuli v zbornici, posl. Markov pa je tudi to vpeljal. Upati je, da se pojavi prihodnjič poslanec, ki bode govoril po kitajsko ali hotentotovski. . . Isti smešni pomen imajo gotovi nujnostni predlogi. Predlaga se vse navprek, samo da zbornica ne pride do resnega dela. In ako se še vpoštevata dejstvo, da znajo poslanci v novi zbornici še bolj psovati kakor so psovali v stari, potem preide človeka res žalost. Pametnejši poslanci so se vendar pričeli v prostih zvezah združevati. Tako imamo zdaj v zbornici kmetijsko zvezo, kateri je pristopilo nad 260 poslancev. Nadalje imamo zvezo advokatov, obrtnikov, sodnikov, industrijcev itd. Največ preglavic dela zdaj vprašanje zborničnega jezika. Kako se bode ta zadeva rešila, o temu še ne moremo ničesar reči.

Državni zbor. 7. s e j a. Vložilo se je razne predloge in stavilo razna vprašanja. Potem je pričela zbornica razpravo o nujnostnem predlogu glede volilne sleparije v Galiciji. Posl. Hudec (soc. dem.) je govoril prvi in je prišlo med njegovim govorom do burnih prizorov. Hudec je napadel vlado, češ da je dala ta poljski žlahti prosto roko pri slepariji. V Kolomei se je glasovnice na prozornem papirju tiskalo, tako da volitev ni bila tajna. V Tarnovu se je volilce zaprlo, ako niso ministra volili. Na ljudi se je dragonce našuntalo. V Kolomei se je plačalo za vsak glas 20 K. Poljak Kolišer je plačal sam 40.000 K. Govor posl. Hudeca je bil vedno s prepričnim moten. Za njim je govoril dr. Liebermann (soc. dem.), ki je popisal krvave dogodke, kateri so se zgodili pri volitvah v Przemslu. Malo je pri temu govoru manjkalo, da bi se poslanci ne stegli. Posl. Okunjevski (Rusin) je popisal škandalozne gališke razmere. Ravno tako so govorili pol. Stand (žid.), Breiter (soc.) itd. Večje stranke so se pa izjavile proti nujnosti predloga, ki je bila tudi končno odklonjena. Res je, da so razmere v Galiciji naravnost nebovpijoče. Tam je kmet popolnoma izročen izkoriščanju ošabne žlahte, ki izpreša ljudstvu zadnji krajcar, da ga zapije s svojimi babami. . . 8. seja je nadaljevala prepri zaradi volitev. Rusini so vzpizorili pri temu neko novo demonstracijo. Sredi med govorom poslanca Dulemba so pričeli rusinske svobodomiselnje pesni peti. Ministri in poslanci so gledali začudeno in potem deloma zapustili zbornico. 9. seja se je pečala s soc. dem. predlogom gledé vpeljave splošne in ednake pravice za deželne zbornice. Prvi je govoril

češki socialist Nemeč. Za njim se je oglašil češki Janez Klobasa grof Sternberg, mož ki bi spadal v kakšni cirkus za "dummer Augusta", ne pa v državni zbor. Tudi ta predlog je bil odklonjen. 10. seja. — Izmed došlih vprašanj in predlogov treba omeniti sledeče: Posl. Markov je predlagal vojaški odpust za čas žetve na Gališkem. Posl. Redlich je interpelliral z ozirom na neko izjavo ogrskega ministerskega predsednika glede Bozne in Hercegovine. Zdaj se pričenjajo namreč Madžaroni že domišljevat, da sta i Bozna ter Hercegovina „ogrsko ozemlje.“ Potem je zbornica nadaljevala razpravo predloga glede vpeljave splošne in ednake volilne pravice za deželne zbornice. Glavni govornik za ta predlog je bil pos. Selinger (soc.), ki je omenil, da delavstvo v Avstriji ne bode mirovalo, dokler ne doseže splošne in ednake volilne pravice za vse zastope. Po razpravi se je odklonila nujnost predloga z 193 proti 158 glasov. — Potem je prišel nujnostni predlog glede podelitve "urlauba" za čas žetve na dnevni red. Prvi je govoril posl. Markov v ruskem (!) jeziku. Seveda je prišlo do burnih prizorov. Posl. Peschka (nemški narodnjak) je izjavil, da je za predlog, ali na nujni način se isti ne da rešiti. Deželnoobrambeni minister fom. Latscher je izjavil da vlada ni proti temu predlogu, da pa letos ne more veliko napraviti. Nujnost predloga se je končno odklonila. Torej za kmeta zopet nič! Zbornica je pričela potem razprava oz. prvo čitanje proračunskega provizorija. Prvi je govoril zopet prismojeni grof Sternberg. Posl. Schöpfer je govoril o davkih in zahteval pametni preostroj davčarstva. Končno se je pečal tudi z ogrsko državno polovico. Posl. Olesnicki (Rusin) je izjavil, da bodo Rusini proti vladinemu predlogu glasovali. Nato je bila kmalu seja zaključena.

150.000 kron je koštala državna zbornica v teh 14 dneh. Kaj se je pa doslej napravilo? Ničesar! Psovati smo slišali, proklinjati, — kmalu bi pokale celo zaušnice, katere bi sicer marsikateri teh čednih poslancev zaslužil, ker žre ljudski denar, brez da bi kaj koristnega naredil. V razpravi zbornice zaradi sleparije pri galiških volitvah se je čulo sledeče prijazne besede: Vi vol! Visokorojeni zločinec! Vi spadate v "Wurstelprater"! Švindler, držite gobec! Korupcijonist! Koliko kognaka ste danes že spili? Volilni slepariji! Znoreli bik! Ušivec! Iz katere ječe ste pa vi ušli? itd. itd. Poljskemu kaplanu Stojalovski se je očitalo, da je ukradel drago lampo, ki je bila določena za Jeruzalem itd. itd. . . In te šnoparske povske so koštale 150.000 kron. Zunaj na deželi pa čaka kmet na podporo, ker mu je toča vse zbil, — zunaj vlada revščina! Res, groza obide človeka, ko vidi take razmere.

Avstrijsko kmetijstvo. Na podlagi postav z l. 1902 se je na Avstrijskem prvič kmetijska in gozdarska podjetja štelo. Poštelo se je skupno 2,856.748 kmetijskih in gozdarskih podjetij (gozdarskih je le 9461. Najmočnejše je malo in srednje posestvo. Štelo se je namreč:

od 2 do 5 hektarov	806.290 podjetij
" 5 " 50 "	766.754 "
čez 50 hektarov	36.382 "